

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд с автор д-р Тихомира Миткова Шилер,
докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Социална медицина и обществено
здраве“ на ФОЗ при МУ-Пловдив,
с научен ръководител доц. д-р Нина Мусурлиева, дм
на тема:

**“Лекарски грешки в денталната практика – сравнителен анализ и модел за управление
на риска в денталната практика”**

за присъждане на образователна и научна степен “Доктор” в област на висше образование 7.
Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, докторска програма
„Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“

Изготвил становището: проф. д-р Анжелика Велкова-Монова, д.м.н.,
Ръководител катедра „Социална медицина“,
Факултет по обществено здраве,
Медицински университет – София

Представеният дисертационен труд, разработен от докторант д-р Тихомира Шилер и документите по процедурата отговарят напълно на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в РБългария и Правилника за неговото приложение, както и на съответните регламенти на МУ-Пловдив. Документацията е пълна, информативна и прецизно подготвена.

Данни за дисертационния труд:

Дисертационният труд на д-р Тихомира Шилер е с общ обем 149 стр. и включва 116 стр. основен текст, библиография и 42 приложения, представящи инструментариума на проучването и таблици с основни резултати от анализите. Работата е онагледена със 7 таблици и 44 фигури. Съдържанието следва класическо структуриране на дисертационен труд. Библиографията обхваща 211 литературни източника, от които 25 - на кирилица и 186 – на латиница. Близо две трети от цитираните публикации са от последните 10 години. Дисертационният труд се отличава с ясен и точен научен стил и с отлично графично оформление.

Оценка на актуалността на темата:

В последните десетилетия общественият и професионален интерес към темата за безопасността на пациентите в медицинската и денталната практика значително нарасна. Въвеждането на модерни високотехнологични методи на диагностика и лечение, комплексността на работата и увеличаването на работното натоварване на лекарите, повишените изисквания и очаквания на пациентите относно процеса и резултатите от получаваната медицинска и дентална помощ направиха темата за управление на рисковете в медицината и денталната медицина актуална и важна.

Дисертационният труд на д-р Тихомира Шилер изследва сравнително лекарските грешки в денталната практика и възможностите за намаляване на рисковете, свързани с човешкия фактор и организацията на работа в България и Германия. Избраната тема е необходима, актуална и значима. Тя позволява да се идентифицират проблемни области във

възприемането, оценката и третирането на лекарските грешки в денталната практика и да се предложат ефективни управленски подходи за усъвършенстване на тяхната превенция и контрол.

Оценка на литературния обзор:

Литературният обзор е написан на 45 страници от дисертацията. Той е структуриран логично и представя основните понятия, теории и научни виждания относно нежеланите събития и възможностите за тяхното управление в денталната практика. Д-р Шилер показва много добро познаване на същността на проблема, като фокусира изследването на литературата и създава рамка за своята емпирична работа специфично върху състоянието на проблема в България и Германия.

Докторантката проследява историческото развитие на темата за лекарските грешки и отношението на професионалната общност към откритото съобщаване, регистриране и изучаване на източниците им, за да бъдат те управлявани ефективно. Сравнени са практиките в България и Германия по отношение осигуряването на безопасността на пациентите и законовоопределената отговорност на лекарите за гарантиране на сигурността при предоставяне на медицинска и дентална помощ. Посочени са както различията, така и еднопосочните процеси в двете страни за успешно контролиране на риска. Риск-мениджмънтът е обсъден като част от постигането на високо качество на медицинската дейност. Докторантката прави верни обобщения относно съвременното състояние на проблема, насочва вниманието върху установени от анализа на литературата недостатъци и пропуски в изучаването на причините за лекарските грешки в денталната практика и ги адресира подходящо при определяне на целта и задачите на научното изследване.

Оценка на методиката:

Докторантката д-р Т. Шилер поставя ясна и точна цел за сравнително проучване на отношението на лекарите по дентална медицина, завършили образованието си в България и Германия, по темите за безопасността на пациента и лекарските грешки. Посочените четири изследователски задачи съответстват напълно на темата и са логично развитие на целта. Считам че втора задача може да се раздели на две самостоятелни задачи, което ще подчертае значимостта на всеки от данните изследвани аспекти на темата.

Методиката на научното изследване е адекватно подбрана за изпълнение на поставените цел и задачи и компетентно е представена от докторантката. Д-р Шилер е създала оригинален въпросник на български и на немски език за проучване на мнението на лекарите за безопасността на пациентите и за лекарските грешки в денталната практика. Обхванати са с онлайн анкетно проучване 351 лекари по дентална медицина в България и Германия. Статистическият анализ на данните е осъществен с подходящи класически и модерни аналитични методи.

Оценка на резултатите:

Д-р Шилер представя и обсъжда резултатите от изпълнението на изследователските задачи и прави обобщения и изводи след всяка от тях. Направена е детайлна характеристика на социо-демографските признаци на изследваните групи лекари в България и Германия, като са подчертани и обяснени феминизацията на професията, участието в проучването предимно на млади лекари, на работещи в индивидуални практики, наличието на допълнително образование по здравен мениджмънт при всеки трети участник в проучването. Получените данни за разпределенията по тези характеристики са използвани в следващи анализи, като по мое мнение, биха били полезни сравнителните изследвания на лекари с и без допълнителна

квалификация по здравен мениджмънт по отношение на практиките за управление на рисковете, които те прилагат.

Интересни резултати съобщава докторантката за оценките на лекарите по дентална медицина относно получаваните в университета систематизирани знания за осигуряване на безопасността на пациентите. Очевидна е необходимостта от включване на избираеми дисциплини, знанията от които ще повишат сигурността в работата на лекаря и ще подобрят контрола над традиционни рискови фактори за нежелани събития.

Ценен принос на дисертационния труд са резултатите от сравнителните анализи на нагласите на българските и германските дентални лекари относно съобщаването на лекарските грешки, тяхното регистриране и използване като база за обучение и превенция. Представените доказателства относно влиянието на образованието, професионалната квалификация и опит, ролята на съсловните организации и др. дават възможност д-р Шилер да изготви логичен, оригинален и правилно ориентиран модел за управление на риска в денталната практика. Моделът интегрира както установените закономерности от проведеното проучване в изпълнение на предходните задачи, така и резултатите от анкетиране на български дентални лекари относно подходите за оценка и контрол на рисковете в тяхната практика. Разработеният модел ясно определя основните области на риск, произтичащите от тях цели и задачи в работата на денталните лекари за управление на риска и идентифицира необходимостта от специфично обучение и придобиване на компетентности на лекарите в съответните области. Предложената от докторантката професионално разработена програма за следдипломно обучение или избираем предмет в обучението на медицинските специалисти на тема „Безопасност на пациента в денталната практика“ би допринесла за повишаване на сигурността на пациентите.

Оценка на изводите и приносите:

Д-р Шилер е представила 9 заключителни извода от научните изследвания в изпълнение на задачите на дисертационния труд. Те синтезират значимите резултати на работата и ги отразяват вярно и правилно.

Въз основа на резултатите от дисертационната работа д-р Тихомира Шилер отправя малко на брой, но много конкретни и ясни препоръки към отговорните институции за подобряване на обучението на студентите по дентална медицина по безопасност на пациентите и управление на риска; към съсловната организация за създаването на анонимен регистър на лекарските грешки и др. Много полезни са препоръките на д-р Шилер относно следдипломното обучение и усъвършенстване на специализираната подготовка на лекарите по дентална медицина в областта на управление на рисковете.

Съгласна съм изцяло с определените от докторантката приноси на дисертационния труд. Важен научно-практически принос на разработката е създаденият от д-р Шилер модел за управление на риска в денталната практика в България.

Забележки и препоръки:

Нямам съществени критични забележки към дисертационния труд на д-р Тихомира Шилер.

Автореферат и публикационна активност:

Авторефератът точно представя структурата и съдържанието на дисертационния труд.

Списъкът на научните публикации на д-р Шилер във връзка с дисертацията включва 3 научни статии, в които тя е първи автор. Две от статиите са публикувани в чужбина в

реферирани научни списания. Публикациите представят различни части от дисертационния труд и вярно отразяват получените резултати.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Дисертационният труд на д-р Тихомира Шилер е завършено самостоятелно научно изследване по актуалната и значима тема за осигуряване безопасността на пациентите и подобряване качеството на денталната помощ. Прегледът на литературата по проблема е задълбочен и изчерпателен, формулирани са ясна цел и логични задачи на проучването, използван е подходящ методологичен апарат и са представени оригинални научни резултати с теоретичен и практически принос. Оценявам високо положително дисертационния труд и предлагам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на д-р Тихомира Миткова Шилер, образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“.

Изготвил становището:

Заличено на основание
Чл. 5 §1, б. "В" Регламент (ЕС) 2016/679

(проф. д-р А. Велкова-Монова, дмн)

26.09.2022 г.

гр. София